

ljudstva. Da se temu ogne in dobé nemško-liberalci koncesijo, vzprijel se je v številjenje samo jezik, katerega kdo govori, kar pa nikakor ni jedno in isto z narodnostjo. A vendar tudi še s tem zadovoljni niso nemško-liberalci.

Berimo, kaj zoper to piše dunajski nemčurski „N. W. Tagblatt“ tako-le: „V tem, ko se je postavil pri ljudskem številjenju leta 1857. v to rubriko: jezik, se je postavil sedaj vá-njo: jezik, katerega kdo govori, in pojasnilo državnega zakonika velí, da se ima zapisati tisti jezik, katerega se poslužuje kdo v vsakdanjem navadnem občenju. To na videz nedolžno določbo bodo v vseh okrajih, kjer se dva jezika govorita in kjer je več ali manj boja za národnost, národní elementi obračali brezobzirno sebi v korist, zategadel je res nujna dolžnost nemškemu narodu, da obrne pozornost na to stvar. Po okrajih, kakor na priliko, v velicem delu Česke, Koroške, Kranjske, južne Tirolske, kjer umevajo prebivalci obá deželna jezika, bode številni komisar kar poljubno krstil koga za Čeha ali Nemca, Slovenca ali Nemca, Italijana ali Nemca. Po mestih, kjer popisavajo naznanilne liste gospodarji, se kaj tacega ne more pripetiti, a vse drugače je na kmetih, kjer tako zvane „zapisnice“ pišejo komisarji ter po kratkem vprašanji osób, umejočih oba deželna jezika, po svoji volji določujejo narodnost. Zeló se je bati, da bode národna stranka resno napela vse moči, dobiti takovih komisarjev, kateri se kažejo udani národnosti stvari ter jim je do tega, število nenemških stanovalcev po moči zvišati, a število nemškega elementa kolikor se dá znižati. Po deželah, kjer sestavljajo zapisnice česki, slovenski ali italijanski komisarji, je njim na voljo dano, dati lice narodnosti. Zatorej ima biti nujna dolžnost nemškim občinam, društvom in korporacijam, da nadzorujejo komisarje ter se vpirajo z vsemi postavnimi pripomočki proti tlačnom národnostnega sleparstva. „Neizprosljive sodnice“ je Aleksander pl. Humboldt imenoval številke ljudske statistike, in „ponarejena številka se maščuje nad ponarejalcem“.

Vidi se iz tega, kar dunajski „Tagblatt“ piše „pro domo“ Nemcem, da vlada s svojo „vrzeljo“ ni postregla nobeni stranki, nego da je le dala povod različnemu nezadovoljstvu in poznejše, ko se izvedó rezultati številjenja, različnim obsodbam. Nemški liberalci, boječi se uže naprej neugodnega uspeha, sumničijo to naredbo in imajo strah pred številnimi komisarji. Mi pa mislimo, da nam se je pri zapisovanju narodnosti še veliko bolj bati uradnih komisarjev in pa ponemčevalnih renegatov, ki bodo iz Slovencev delali Nemce! Zato pozor, rodoljubi po kmetih in mestih, kedar pride konec leta do številjenja ljudstva!

Mnogovrstne novice.

* *Rusko carstvo šteje, kakor Anglež Lukham v svojem najnovjšem delu poroča, sledeče narode: Ruse, Nemce, Poljake, Armenjane, Turke, Turkmene, Tatare, Litvance, Tunguze, Jakarige, Korjake, Aleute, Čukce, Eskime, Gruzijance, Perzijance, Karaime, Mongole, Nogajce, Kipčake, Baškire, Mesčeriake, Teptiare, Kirgize, Jakute, Karakalpake, Rumune, Rusine, Ugronce, Čavusce, Ugre, Fine, Laponce, Cigane, Grke, Permiake, Ciriane, Votiake, Modrine, Čeremise, Vogule, Ostjake, Samojede in Lotisce. — Po takem tedaj prebiva v Rusiji 44 narodov.*

* *Stolna cerkev v Koloniji (Köln), kateri so pred 652 leti (14. sept. 1248 l.) položili temeljni kamen, je sedaj dodelana. Stroški zidanja te velikanske cerkve,*

katere zvonik je najviši v Evropi, znašajo, kakor „Wochenblatt für Architekt. und Ingen.“ poroča, nad 40 milijonov mark (1 marka je po našem denarju 60 krajc.). Cerkev se bode z veliko svečanostjo po določbi nemškega cesarja odprla 15. oktobra t. l.

Naši dopisi.

Iz Kaluge na Ruskem 27. avg. (Konec.) — Vnanja politika je zdaj tudi veliko bolj blagovoljna Rusiji, nego je bila še ni davno tega. Pričakovali smo vojne s Kitajcem. Lani, kakor je znano, je Rusija sklenila s Kitajem kulžinski dogovor. Ruski cesar je ta dogovor v Livadiji podpisal in potem se je odpravil kitajski poslanec Čung-Hau v Peking z njim. Al kitajska vlada je ta dogovor zavrgla ter svojega poslanca Čung-Hau-a obsodila na smrt. Na to so hiteli pripravljati se na vojno, posebno v Kitaji, a tudi v Rusiji niso držali križem rok; mnogo ruskega brodovja je uže odplavalo v Véliki ocean. Med tem je prišel poleti v Petrograd nov kitajsk poslanec Tzeng z novimi kitajskimi terjatvami, med katerimi je bila prva, da novo pogojevanje o Kulži ima biti v Pekinu. Rusija je stavila nasprotne terjatve in sicer take: Cesar bo sprejel kitajskega poslanca in novo pogojevanje se bo začelo in dognalo v Petrogradu, kakor hitro bo kitajska vlada izpustila prejšnjega poslanca iz ječe ter mu vrnila vse prejšnje pravice in časti. O tem so se nekoliko tednov potezali, Tzeng je po 400 rubljev vsak dan za telegrame plačeval; nazadnje je kitajska vlada sprevidela, da boljši je gotovi mir, nego zeló dvomljiva nada na zmago, ter se je podala ruskim terjatvam. Tzeng se je te dni predstavil cesarju v Carskem selu ter je bil po cesarjevih milih besedah do solz ginjen.

Narodni prazniki so postali v Rusiji ne redki. Letos je bil posebno zanimiv Puškinov praznik. Ruski liberalci tudi tega narodnega praznika niso pustili brez škandala: Turgenjev in Krajevski (vrednik „Golosa“) sta na napitnico Katkova odgovorila s tem, da sta obsedela na svojih stolih, med tem, ko so drugi vstavši s kozarci trknili — vsi časopisi, kakor slavjanoljubivi, tako tudi liberalni, so strogo obsodili to liberalno surovost. Za Puškinov spominek se je nabralo 112.000 rubljev; porabilo se je pa nekaj čez 90.000. Poleti sem bil nekoliko dni v Moskvi in zapazil sem, da moskovske gospice še zdaj pokladajo vence in šopke na podnožje prekrasnega spominka velikemu pesniku.

To jesen, 20. septembra, bo velik cerkveni, vojni in narodni praznik na Kulikovskem polju blizu Tule, to je, 500letnica ruske zmage nad Mongoli. Prihodnje leto pa bodo posvetili prekrasno cerkev Odrešenika, ki jo v Moskvi uže nad 50 let zidajo v spomin zmage nad Francozi 1812. leta. — Začeli so naberati denar tudi za spominek Gogolju.

Ker ravno o praznikih govorim, prišla mi je na misel prečudna zgodovina telegrama, ki smo ga iz Kaluge poslali slavjanskim dijakom, ko so 27. junija na Dunaji praznovali tisočnico slavjanske prosvete. Naš telegram je imel 18 podpisov, iz katerih je bilo 8 mojih, namreč treh gospodov in pet gospej in gospic; ostale sta pa nabrala gospoda Š. in G. Nekateri ruski časopisi so priobčili v dopisih z Dunaja med drugimi tudi naš kaluški telegram, in sicer vsi v enakem konceptu, to je, z vsemi podpisi razen mojega in ene iz mojih gospic. To se nam ni — se vé da — nič kaj dopadlo, vendar tolažili smo se s prislovico: „peccare humanum est“; jaz in gospica sva pot zgrešila. Prav nič čudnega tedaj ni v tem, da dunajski dopisniki ruskih časopisov naju niso mogli v pismih vračati z Dunaja v Rusijo.

Al čujte, kaj se se nam zdi čudno: dunajski dopisnik nekega slovenskega časopisa je prejel naš telegram v popolno drugem konceptu, a ne v takem, v kakoršnem so ga prejeli dopisniki ruskih časopisov: on je našel v našem telegramu Ruse, Poljake, Nemce in — samo enega Slovenca?! Da je v telegramu našel samo „enega Slovenca“, to je razumljivo in kriv sem tega sam, ker sem po poti s telegrafnega svilka padel; al od kod je imenovani dopisnik 'vzel „Poljake in Nemce“, tega si v Kalugi nikakor ne moremo raztolmačiti! Prav čudno se nam zdi tudi to, čemu je imenovani dopisnik tiste 4 gospé in gospice, ki so srečno, dasiravno brez mene, prispele iz Kaluge na dunajski praznik, krstil za „moskovske dame“? One pravijo, da čast bi jim bila velika, ko bi one bile Moskovičanke, al ker niso, jim ta čast tudi ne gre, in prav nič jim ni žal, da so Kalužanke. Vrh tega, ko so dale svoje podpise telegramu slavjanski akademični mladeži, mislile so, da to bo vljuden dokaz njihovega iskrenega sočutja, nikakor pa niso pričakovale, da se bo kak dunajsk dopisnik po otročje šalil z našim telegramom. Prav takih misli sem bil tudi jaz, ko sem jih prosil podpisati se pod telegram.

M. S. Bole.

V Gorici 12. sept. — Ljubljana in — Videm! Proti vzhodu sem bil šel se sprehajati ali prav za prav sprevajati se in od zahoda sem se povrnil domú! Svet je okrogel. Pa ne le v tem naravnem zmyslu je svet okrogel, temuč tudi še v nekem drugem. Kdo ne vé, kak strah so Avstrijcem in sosebo Slovincem laški „irredentariji“, in lejte, jaz sem se prepričal, da so manj nevarni, ko nekateri tistih, ki se irredentarijev bojé. Videmci so od leta 1848. razvpiti, da so najhujši „italianissimi“ ali — kakor jim zdaj pravijo — irredentariji; jaz sem se te dni drzno po Vidmu sprehajal, ljudi indirektno celó dražil s tam nenavadno svojo nošo (di „prete tedesco“), hodil sem celó po kosarnskem dvorišči na Gradu in sumljivo se oziral in po svoji navadi ljudi in reči opazoval — in nič žalega se mi ni zgodilo, povsod sem zadel na vljudnost, kakoršna se spodobi tujcu — popotniku. Drugače je bilo med „deutschkrainerskimi“ irredentariji v Ljubljani. Prišedši namreč v Gorico nazaj, pregledam nekaj starejih časnikov in kaj najdem? — da sem bil tudi jaz pri nekem federalistovskem „parteitag“-u na Dóbravi! Dosihmal sem — kot optimist — menil, da tista dopisunska klika, ki gosp. deželnega predsednika Winklerja napada, je le neumna, zabita, buteljska, smešna, zdaj vidim, da je hudobna. Ve „Novice“ ste vohune izvrstno zavrnilé. Žalostno je, da v lepi kranjski deželi ne sme slovenski človek iti ne na božjo pot, ne na sprehod ali na vrček piva, da ne sme tovariš s tovarišem, prijatelj s prijateljom kam peljati ali kje pogovarjati se, da ne bi jim bil vohún za petami in da ne bi letel čez njihove glave lažnjiv telegram ali dopis v kak nesramen časnik. Kaj to so „kulturträger“-ji? Uboga Kranjska, da moreš take ljudi rediti! Tudi pri nas v Gorici smo doživeli v 20 letih dokaj preprirov med Lahi in Lahi, med Slovenci in Slovenci, ali pa med Slovenci in Lahi, ali v take perfidnosti ni zašla nikdar nobena stranka. Druzega nimam dodati tem vrsticam, ko pater Greuterjev pfui! — V Gorici imamo te-le novice in starice. Pretekli četrtek (9. dne tega meseca) je tresčila strela v tukajšnje dekliško sirotišče na Gradu in zdajci je bilo vse poslopje v plamenu; od strehe do 1. nadstropja je vse zgorelo, samo nekaj pohištva so rešili. Deklice in gojiteljice — usmiljene sestre — so srečno ušle. Mestni gasilci so se o tej priliki slabo obnesli, čast pa gre Ritterjevimi gasilcem, ki so vsaj kapelo in bližnja poslopja ognja obvarovali. Gosp. Ritterjeva rodbina je koj tisti dan 3000

gold. za zavod zložila; sicer pa je bilo poslopje in blago zavarovano. — Presvetli cesar je podaril za morski hospicij za žovaste na otoku Grado-u 300 gold. Sprejetih je bilo letos v ta privatni hospicij — ki ga oskrbujejo usmiljene sestre — 47 žovastih dečkov in deklic, ki so se (letos s posebno dobrim vspehom) 47 dni v morji kopali. — Za popraviljanje kapucinske cerkve v Gorici je podarilo Njihovo veličanstvo 500 gold. — Kar se tiče naše volitve za državni zbor (27. dne t. m.), ne vem druzega, ko to, kar ste „Soča“ in „Edinost“ poročale. En kandidat je začel po moji misli kandidovati prezgodaj, drugi prepozno. Bolje bi bilo, da bi se bila brez časniških preprirov edinost dosegla na tihem.

Mozirje na Štajarskem 10. sept. J. M. — Tisočletnico vpeljave slovanskega cerkvenega jezika smo tukaj praznovali 8. dne t. m. s slovesnim cerkvenim opravilom. Pri sv. opravilu so peli čitalnični pevci slovensko mašo. Trg je bil v znamenje pomenljive narodne svečanosti z mnogimi narodnimi zastavami okinčan; zvečer pa je priredila tukajšnja narodna čitalnica slovesno besedo s krasnim slavnostnim govorom, lepim petjem in prijetno glasbo. Mnogobrojni gostje so jako zadovoljni zapustiti narodni dom, v katerem se je tako dostojno vršila slovesnost v hvaležni spomin našim prvim slovanskim blagovestnikom sv. Cirilu in Metodu. — Inženirji južne železnice merijo novo železnično progo od spodnjega Drauburga čez šaleško in spodnjo savinsko dolino v Celje. Ali se pa bo tudi pozneje izpeljala, to Bog vé. Merili so to progo razni podvzetniki uže večkrat. Gotovo pa je, da naš okraj zeló potrebuje železnice; ako je kmalu ne dobimo, ostane na občeno škodo svetovnemu prometu oddaljen. *)

Iz Pesniške doline na Štajarskem 8. sept. — Svečanost o priliki zlate maše prečast. gosp. dr. Jožefa Muršeca 5. dne t. m. se je veličastno in veselo vršila. Kaj enacega še v tem kraju nismo doživeli. Rojstna vas gosp. jubilatna Biš se je z mnogimi narodnimi zastavami in z dvema slavolokoma okinčala. Vaščani so uže v soboto na meji slavnega rojaka slovesno sprejeli in se mu poklonili. Gromovito so pokali topiči, in belooblečena nježna deklica je zlatomašnika pozdravila z lepim nagovorom izročivši mu šopek cvetlic. — V nedeljo zjutraj se je zbralo od blizo in daleč nad 5000 ljudi in mnogo odličnih gostov; imenujemo samo: milostljivega knezoškofa lavantinskega, prečastite gospode: prošta Modrinjaka iz Ptuja, kanonika Orožna in kanonika Kosarja iz Maribora, Tuteka od sv. Lenarta, dekana Čučeka iz Jarenine, in Krambergerja iz Vorave, vseučilišnega prof. Klingerja iz Gradca itd. Prvo je bilo, da so knezoškof blagoslovili št. Bolfansko cerkev, katera je vzlasti na stroške zlatomašnika dobila nov obok, glavni oltar in mnogo druzega kinča. Potem je imel gospod jubilat svoj vhod v cerkev, spremljan od velike množice venčanah deklic in 30 duhovnikov. Slavolok pred cerkvijo je imel napis:

Bog Vas živi, zlatomašnik blagi!

Bog Vam plati, dobrodelnik dragi!

V cerkvi je krasno popevalo cecilijansko društvo g. župnika Pučka iz Polenšaka. Pridigovali so knezoškof sami, slaveč obilne zasluge gosp. jubilanta kot zgledega duhovnika in domoljuba. Po opravljeni službi Božji je bil obed za gospôdo v farovžu, za sorodnike zlatomašnikove pa v hiši njegove sestre. Izmed napitnic v farovžu omenimo ono na sv. očeta, na cesarja, na knezoškofa, na gosp. jubilanta. Posebno v srce segle so navzočim krasne besede gosp. kanonika Kosarja, ka.

*) Tudi naš Kamnik željno pričakuje železnice iz Celja. Vred.

teri je ob enem gosp. Muršecu v imenu lavantinskega duhovstva izročil prelepo adresno. Veliko navdušenje je obudila tudi veličastna čestitka „Maticе slovenske“ iz Ljubljane. Izmed obilnih čestitk omenimo še one slovenskih štajarskih poslancev, društva sv. Mohora, celjske čitalnice, podpornega društva v Celji, trga Mozirja, dr. Jan. Bleiweisa, dr. Štef. Kočevarja, Dav. Trstenjaka in drugih. — Večina gostov se je radovala in častila zlatomašnika do večera, ko se je napravil krasen umetalni ogenj. — Drugi dan je častiti starček služil slovesno črno mašo za pokojne sorodnike, in se v društvu rojakov podal potem na pokopališče, kjer počiva draga mu mati, in kjer si je izvolil sam mesto, v katerem želi — sredi med svojimi ljubljenimi krajanji — kedaj v miru počivati. Mi pa kličemo: naj še nam ga mili Bog ohrani tako krepkega, kakor je zdaj, mnogo, mnogo let! Narodu in gostom ostane 5. dan septembra v blagem spominu. — V torek se je odpeljal gosp. dr. Jož. Muršec v Ormož in Jeruzalem, da se je udeležil svečanosti, katero so zedinjeni Slovenci in Hrvatje priredili v spomin njegovega dragega prijatla, slavnega Stanka Vraza.

Iz Planine 10. sept. — Naj bi bili nemškutarski gadje, ki narodu našemu priljubljenega c. k. deželnega predsednika g. Winklerja nepristano pikajo, le-sem in v Logatec prišli 7. dne t. m., pa bili bi videli in slišali, kako srčno je bil tū in tam sprejet. Pok možnarjev, slavoloki in druga vnanja častna znamenja niso nič družega, ko le dokazi, kako srčno poštovan je mož, ki je prvi na čelu kranjski deželni vladi, ki more z ljudstvom našim v njegovem milem jeziku brez tolmačev občevati, da mu potoži, o čemur pomoči želi, in ki pa tudi res blago srce ima za nadloge naše. Zato nam ga dobrotni Bog ohrani mnogo mnogo let!

Iz Cerknice 10. sept. — Mnogobrojnega in izbornega občinstva iz Cerknice in njene okolice privabil je 8. dne t. m. poziv cerkniške čitalnice, katera je ta dan slovesno obhajala svojo obletnico. Da se je sešlo toliko domorodkinj in domorodcev, temu povod je bil prezanimivi program, katerega so izvrševali izvrstni sodelavci in sodelavke, pa tudi tužna vest, da bode predsednik čitalnice, izvrstni operni pevec g. Fr. Gerbič letos tukaj zadnjikrat pel, ker zapusti domovino, odpotuje v Nemčijo. Navdušeno pozdravljen je bil tudi slavnoznan skladataelj „Napreja“, naš rojak g. Davorin Jenko iz Belegagrada, slučajno v Cerknici nazoč. Iz Ljubljane sodelavali so pri besedi gospa Valentova, g. pevovodja Valenta in osmerica čitalniških pevcev. Ne bodemo na drobno popisovali posamesnih toček programa, le omeniti hočemo, da so bile vse pevske produkcije, kakor tudi navdušeni govor gosp. Resmana, igra na citrah gosp. Lavrenčiča in deklamacije gospé Albine Valentove z veliko pohvalo sprejete. Tudi igra „Berite Novice“ igrala se je prav gladko in v priznanje vseh igralnih moči. Po besedi trajal je ples do zore. — Obletnica cerkniške čitalnice ostane po vsem tem vsem pričujočim v vedno prijaznem spominu. Odhajajočemu izvrstnemu pevcu in priljubljenemu predsedniku Gerbiču pa kličemo: „z Bogom“ in „na svidenje prihodnje leto!“

Izpod Ljubljane. (Švarcev najem vžitninskega davka v ljubljanskem mestu — nov davek.) Mnogo pritožeb se sliši o cestnini za živino, ki se mora na ljubljanskih mitnicah naprej plačevati. Ta naredba je po eni strani dobra in pripravna, po drugi pa precej krivična. Dobra in pripravna zato, ker vozniku ni treba več ko enkrat paziti na plačilo, ali noter ali ven. Krivična pa je, če na priliko o sejmu kmet žene par volov, od katerih plača naprej za noter in ven, na sejmu jih pa prodá ljubljanskemu mesarju. Ali ni mitničar sedaj na

dobičku za desetico, ki jo je za ven uže naprej vzel? Mislil bode kdo, da je to malenkost, al kdor to misli, naj preračuna, koliko živine se vsako leto iz dežele v mesto pripelje in tū pobije, tolikrat po 5 kr. je mitnica za svoj dobiček preveč vzela. Kdo drug je na zgubi kakor kmet? Pred Švarcem tega ni bilo! — Moj sosed dobi po železnici večkrat vina iz Hrvatskega, ki ga je pa treba skozi mesto spraviti na deželo. Tu je mitničarjem velika skrb. V prvo je voznik prašan: ali bode mogel za vino, kolikor je treba, denarja depozitirati. Če pravi, da ga nima, takoj je voznik v veliki stiski. Plačati mora onemu, ki gré z njim do druge mitnice, kolikor mu diktira. Sprvič bilo je zadosti 4 kr., lansko leto uže 10 do 20 kr., no, letos se ve da manj ne sme biti ko 30 do 50 kr., in za gotovo je pričakovati, da bodo kmalu spravili na goldinar. Tega pred Švarcem tudi ni bilo. Ali mitničarji nimajo tarife? in če je nimajo, zakaj se jim ne naredi? Sl. vredništvo bi pa še prosil, naj bi blagovolilo nam povedati: Ali so taki, ki vino z železnice le skozi mesto zopet na deželo spravljajo, res dolžni ono poljubno tarifo plačevati, ali ne bi jim morali mitničarji to brezplačno storiti? Tega nikakor ne umemo, ali Švarcev najem iz svoje moči to dela, ali mu mesto to vse dovoljuje? *)

Iz Ljubljane 14. sept. — V zadnjem našem listu smo velečastno cesarjevo potovanje po Českem in v Galiciji imenovali „zmagoslavje one politike mednarodne mirne sprave“, ki je cilj grofa Taaffe-a. In res! Čem dalje potuje Nj. veličanstvo, tem več dobiva sijajnih dokazov srčne udanosti do sebe in presvitle habsburške rodovine; nikjer med narodi ni slutit razpora, povsod le sloga v entuzijastičnem sprejemanji cesarjevem! Politična notranja situacija je tedaj — to je iz vsega razvidno — čedalje ugodnejša. Grof Taaffe-ova veljava prihaja tem večja, čem večja postaja njegova naloga; podoben je onemu atletu, ki je v borbi čedalje močnejši prihajal, čem dalje se je boril, s tem, da je vse natolcevanje vladi protivnega časnštva in silohlepni voditeljev liberalne stranke na laž postavil in nespotikoma pa polagoma postopal, nikogar o pravicah njegovih žalijoč, je grof Taaffe vpliv vseh teh nasprotnikov bistveno zmanjšal in mišljenje onih ljudi, ki so zmotljeni bili po zabavljivih časnikih in po lažéh družih huskarjev, zopet na stran pravega izpoznanja obrnil. S spretno svojo politiko je v istini uže zdaj stvaril močno vlado, kateri se ni propada bati, če bode konečno na to delala, da se dejanskim narodnim potrebščinam posameznih narodov velike avstrijske države zadostuje in ne bode nezaupanja nobenega naroda, tudi nemškega ne, izbudila s tem, da narodom po kratekovidni politiki ali zlovoljo pritrpane narodne pravice zopet povrne. Narodi, zava-

*) Čeravno bi najboljša pot o tacih in enacih pritožbah bila ta, da se prizadeti obrnejo do dotične gospóske, vendar na to vprašanje odgovorimo tole: „Novicam“ je le toliko znano da cestnina se od nobene neuprežene živine (Triebvieh) ne sme pobirati ob enem za ven in noter v mesto, in da je podvzetniku daca ostro naročeno, blagó, kakor vino itd., ki se pelje skozi mesto, spremljati, kolikor je mogoče, nemudoma in brezplačno. — Sicer pa moramo nujno priporočati, naj bi dacarji, ki so zmerom s prostim ljudstvom v dotiki in ki sploh slovenski jezik bolj umejo kot nemški, v slovenskem jeziku uradovali. Tudi bi se mnogo pritožeb in preprirov med mitničarji in dacarji odvrnilo s tem, ko bi sl. finančna direkcija skrbela za to, da finančni ukazi in kazenske postave pridejo na beli dan tudi v slovenskem jeziku. Nikar vendar ne odbijajmo domačega jezika, kjer je silno potreben!

rovani v svojih pravicah in rešeni strahú pomemčevanja, se v patriotični zavesti, da korist veledržave je v marsikaterem oziru odvisna od ednine občilnega jezika v celi državi, ne bodo upirali tej ednini, katera dejansko uže zdaj veljá, a žalibog one meje presega, katere korist državna zahteva. Čem večí je kulturni razvoj, katerega skupna država posamnim narodom dovoljuje in zagotavlja, in tem manjše je uničevanje narodnih pravic, ki je vseskozi bilo cilj prejšnje strankarske vlade, tem manj se bodo posamni narodi upirali proti nemškemu jeziku, kateremu na vso moč nasprotovati so dozdej prisiljeni bili zato, da so narodni svoj jezik, svetinjo vsacemu narodu, branili popolnega pogina.

— (Iz deželnege odbora.) V seji 4. dne t. m. se je gosp. Semen, okrajni sodnik v pokoji, sprejel za pomočnega koncipista pri deželnem odboru. — Gledé sirotinskih ustanov se je sklenil v načelu, da se ustanove za Lichtenturnovo dekliško sirotnico pomnože in da se bode tudi kakih 40 dečkov oddalo v drugo sirotnico, ki se bode še letos ustanovila. Poleg tega se bode tudi še nekoliko sirotinskih ustanov izplačevalo, kakor doslej, na roko. — V seji 10. dne t. m. se je ustanova za vrborejo na šoli obrtnijskega muzeja dunajskega oddala Janezu Rode-tu iz Ljubljane, ustanova za rezlanje lesá se vnovič razpiše po okrajih kočevskem, ribniškem in velikolaškem. (Prebivalce teh okrajev opozorujemo posebno na veliko dobroto te ustanove, po kateri je mogoče, da se važna obrtnija z leseno robo v korist dotičnim krajem zdatno povzdigne). Ustanova za lončarsko šolo se ni oddala, ker se ni noben sposoben prošnik za-njo oglasil.

— (Iz seje družbe kmetijske 5. dne t. m. — Konec.) C. k. deželni šolski svét je po sklepu deželnege zborá izročil odboru peticijo učitelja Ranta, ki se glási na to, naj bi se pri delitvi državnih podpór, kmetijstvu namenjenih, ozir jemal na šolske vrte in drevesnice; — odbor si je to željo „ad notam“ vzela. — Odgovor gosp. župnika Mesárja, predstojnika podružnice kmetijske bohinske, ki je bil od družbe kmetijske vabljen, naj letos nadaljuje popotni nauk o mlekarstvu in sirarstvu zunaj Bohinja, je odbor zadovoljno na znanje vzela. Gosp. Mesar misli, da mu bo mogoče, to podučevanje začeti sredi meseca oktobra in dognati ga koncem novembra v Gorjušah, Bohinjski Beli in Kupleniku, morebiti tudi v Podhomu; prizadeval si bode za povzdigo planinskega gospodarstva ves vneti in v mlekarstvu dejansko izvedeni gospod Gorenjem temeljito dokazati velik dobiček, ki dohaja gospodarjem iz tega, da porabijo mleko za narejanje sira in to skupno, to je, v sirarskih zádrugah. — Podružnici bohinjski se prošnja za denarno podporo pri vzdrževanju plemenskega bika ni mogla vslišati: prvič zato ne, ker odbor nima nobene subvencijske zaloge, drugič pa, ker je res žalostno slišati, da se postava o vzdrževanju plemenskih bikov od 16. svečana 1879. leta tako nemarno spolnuje, da si občine skor nikjer ne omišljjujejo dobrih plemenskih bikov, ki so podlaga napredku živinorejskemu. Odbor od več strani (tako nedavno iz Kompolj, Dobropolj itd.) dobiva pritožbe, da nimajo bikov in da naj jim jih družba kmetijska dá, kakor da bi družba kmetijska imela polne hleve juncev ali pa polne žaklje denarja! Družba kmetijska je dobro postavila predlagala sl. deželnemu zboru, al on jo je pokopal s tem, da je občinam nakup plemenskega bika na prosto voljo dal; od tod ovira živinorejskega napredka! Zato je odbor izrekel žalovanje, da večina deželnege zborá ni hotela sprejeti navedene postave tako, kakor mu jo je predlagal odbor družbe kmetijske, da vsaka občina mora za 80, k večemu za 100 krav

omisliti si plemenskega bika. — Odbor je zahvalno na znanje vzela poročilo gosp. dekana Struceljna, predsednika kmetijske podružnice notranjske Bistrice, o vodnjaku Trnovskem, ter to temeljito poročilo izročil c. k. deželni vladi.

— Prvi strah o trtni uši na Kranjskem se je zdaj nekoliko polegla, kar je 12. dne t. m. gosp. Rih. Dolenc odboru družbe kmetijske poročal, da je na 112 mestih vinograde natanko preiskaval, pa nikjer ne najmanjšega sledú o njej našel. Bolj sumljive go-rice okoli Čateža pričel je preiskavati 13. t. m. — Od gosp. Ogulina iz Novomesta nam pa je 13. dne t. m. došlo poročilo, da je začetkom tega meseca skoro v vseh nogradih okolice novomeške se pričelo trtam perje nenavadno hitro sušiti. Natančna preiskava je kazala glive (Pilze) na perji, deloma tudi na grozdji samem in na trsji. Podobna je ta prikazen paležu; al navadni palež (sphaelom ampelinum) ni, ampak „Cladospodium Rösleri“. Vzrok tej bolezni je letošnje silno deževje. Da se pravo zvé, kaj je, obrnil se je gosp. Ogulin na vodstvo vinorejske šole v Klosterneuburgu in v Geisenheimu.

— Shod čebelarjev „pred mostom“ pretekli ponedeljek je ceno medú določil 18 krajc. za funt.

— Popotnega zborá kmetovalcev in gozdarjev v Gradci ne bo! — Tako danes naznanja družbi kmetijski telegram, in zakaj ne? — zato, ker ni udeležencev.

— (Deželnege predsednika gosp. Winklerja) je dne 7. t. m. tudi občina Zgornje-Logaška izvolila za svojega častnega uda.

— Prečastiti gosp. dr. Muršec se je z jako lju-beznjivim dopisom za poslani mu čestitki o svečanosti svoji zahvalil „Matici slov.“ in dr. Jan. Bleiweisu.

— (Cecilijno društvo) je imelo 13. septembra svoj četrti občni zbor. Vršil se je z malo izjemo, da so večernice v frančiškanski cerkvi iz raznih vzrokov odpadle, prav po programu, katerega so „Novice“ zadnjič prinesle. Ob 8. uri zjutraj je bila v stolni cerkvi slovesna sv. maša, pri kateri se je prav lepo pelo; tako petje pač ne more ljudstva iz cerkve goniti. Ob 10. uri se je v knezoškofijski dvorani pričelo zborovanje. Predsednik društva, gosp. prošt dr. Jarc pozdravi navzoče, katerih je bilo 62, od teh 32 duhovnov, mnogo učiteljev itd., razloži dosedanje delovanje društva, sporoča o društvenem glasilu „Cerkvenem Glasbeniku“ in o orgljarski šoli, katero je obiskovalo 23 učencev, izmed katerih jih je 10 dobilo spričevalo sposobnosti. Gosp. kanonik Urh potem prebere lepo pismo gosp. knezoškofa, ki se zaradi nujnega odpotovanja niso mogli zborovanja udeležiti. Potem je bral podpredsednik in tajnik društva, gosp. duh. svetnik Jan. Gnjezda svoje poročilo, za njim je glasbeni vodja g. Förster svoje razložil, naposled pa blagajnik društva gosp. knezošk. tajnik Bohinec razvil svoje račune. Pri točki posamesnih nasvetov je govoril g. L. in njemu dobro ugovarjal g. dr. Je. — Potem se je po predlogu g. kanonika Urha per acclamationem volil odbor za prihodnje tri leta. Izvoljeni so: predsednik gosp. prošt dr. Jarc, podpredsednik in tajnik gosp. duh. svetnik prefekt Jan. Gnjezda, glasbeni vodja g. Förster, blagajnik g. knezošk. tajnik Bohinec. Odborniki so gospodje: o. Angelik Hribar, o. Hugolin Sattner, katehet Jan. Rozman, ravnatelj L. Belar in Tomc, organist in slikar v Št. Vidu. — Zvečer je bila prav prijetna zabava „pri Zvezdi“. — Končamo pa kratko poročilo s toplo željo: Bog daj, da lepa ideja Cecilijnege društva vedno dalje prodira, vedno bolj srca ogreva, vedno več prijateljev dobi. V to pomozi Bog in sv. Cecilija!

— (6 Metelkovich premij) po 42 gold. je razpisanih za učitelje ljudskih šol na Kranjskem, ki so marljivi v svojem poklicu, posebno ljubezen do slovenskega jezika v šoli in pa požlahnovanje sadnega drevja v šolskih drevesnicah izpričati morejo. Prošnje za podelitev take štipendije so vložiti zadnji čas do 10. oktobra pri c. k. deželnem šolskem svetu v Ljubljani.

— (Vrazova sedemdesetletnica) vršila se je jako slovesno; ensemble cele svečanosti bil je veličasten. Sijajno se je zopet kazalo pobratimstvo Hrvatov in Slovencev o proslavi pesnika, ki je zidal „most za dve bratske grane, da u slozi prava si obrane“. Prihodnjič več o tej svečanosti.

— (V Alojzijevišče) je letos sprejeto 16 gimnazijcev, in sicer 10 iz 3. šole, 2 iz 4. šole, 3 iz 5. šole in 1 iz 6. šole.

— (Ljubljanska ljudska kuhinja) se ponuja, da daje ubogim šolskim učencem za 3 gold. na mesec vsak dan kosilo (juho, meso in prikuho). Dobrotniki, ki hočejo uboge dijake podpirati, naj bodo na to opozorjeni.

— (Na vseučilišči dunajskem) je lani bilo iz Kranjskega slušateljev 82, — na graškem pa 41. Na Dunaji zato toliko, ker je ondi mnogo Knaffl-ovih velikih štipendij.

— Kakor v Gorici tako tudi v Mariboru nimajo za državnega poslanca kandidata, v katerem bi slovenski rodoljubi bili soglasni. V Gorici bo menda voljen gosp. dr. Tonkli, v Mariboru neki konservativni Nemeč in hišni posestnik g. Bindlehner.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja. — Slavljén povsod na svojem potovanji je cesar 11. dne t. m. prišel v Levov, kjer so ga Poljaci in Rusini enako srčno in sijajno sprejeli. Levov si na vso moč prizadeva, da bi o svečanostih cesarju na čast prekosil Krakovo. — Cesar, pričujoč vojaškim manevrom, je bil vrlo zadovoljen z vedenjem vojakov, a ni bil, kakor „Parlamentär“ poroča, z opravo in sploh oskrbo vojakov, zato se govori, da bode fml. Bienert v pokoj dejan.

— Cesarjevič Rudolf, ki je imenovan generalmajor, se je 12. dne t. m. podal v Berlin.

— Ministerstvo za nauk in bogočastje je izdalo ukaz, da se ima vprihodnje v šolah veronauku več ur na teden odločiti kakor dozdaj.

— Ker je vsled smrti ali odpovedbe 19 državnih poslanstev izpraznenih, so deželne vlade razpisale nove volitve, ki se bodo vršile koncem meseca septembra in začetkom oktobra meseca. Od teh je 8 prejšnjih poslancev pripadalo stranki (naši) avtonomistov, 8 pa stranki ustavovercev, 2 poslanca bila sta bivša ministra (Horst in Stremajer), eden pa glasoviti Ofenheim, kateremu je državni zbor poslanstvo vzel. Nadejamo se, da bode minister Taaffe učinil, kar je treba, da cesarski uradniki ne bodo pomagali pri volitvah nasprotnikom vladnim. Schmerling in vsa prejšnja ministerstva do glasovitega chabrusa na Češkem so dajali uradnikom ukaze, da so pri volitvah na vse kriplje delali za privržence vladne, — minister Taaffe ne bode — to vemo — tega storil, al prepove naj uradnikom vsaj to, da se ne vtikajo celó nič v volitve, ki imajo proste biti volilcem, ne pa komandirane od birokracije. 19 novih volitev za prihodnjo večino državnega zbora ni kaj bodi reč!

— Stara „Presse“ poroča, da kmalu se snidejo Gambetta, Gladston in Gorčakov v Nici; — kaj neki zopet to pomeni?

Hrvatsko. Iz Zagreba. — V deželnem zboru, ki se je pričel 1. dne t. m., se je ustanovila stranka, ki si je dala ime „neodvisna národna stranka“; njen program je: samostojno (od Ogrov neodvisno) finančno gospodarstvo, revizija tiskovnega zakona in družih manj važnih zakonov, bana imenuje kralj brez podpisa ogerskega ministerstva; — predsednik temu klubu je Ivan Kukuljevič, podpredsednika sta Vojnovič in Bernuta, zapisnikarja pa Marjanovič in Vrbanič. — V deželnem hrvatskem zboru so razdeljene zdaj stranke tako le: virilistov je 29, ki vsi glasujejo za vlado, poleg teh je še 38 izvoljenih poslancev, ki stojijo na strani vladni, stranki Mrzovičevi, to je „neodvisni narodni“, pripada 24 poslancev, 6 je Starčevićanov, 3 so tako imenovani „divji“, ki ne gredo z nobeno stranko. Po vsem tedaj ima vlada večino deželnega zbora za se.

Iz Berolina. — Cesarjevič Rudolf, ki se je podal na vojaške manevre nemške, je bil v Berlinu izvanredno srčno sprejet, nemški cesar sam in cesarjevič nemški so ga pričakali na kolodvoru, kmalu potem pa, ko je cesarjevič Rudolf došel na cesarski dvor, imenoval ga je cesar Viljem za general-majorja in mu lastnoročno pripel generalmajorske epoulete. — To posebno veliko čestitanje našega svetlega cesarjeviča vzbujá na Dunaji veliko pozornost in se ugibuje, kaj ima pomeniti. Kaj dalje namerava „železni kancelar“ Bismark s tem, da je poslal svojega sina k grofu Andrassy-u v Teresopol, je tudi zastavica, kateri danes uganjke še svet ne vé. Bismark menda vé, da v Avstriji noben patriot ne želi zveze z Nemčijo, ki bila bi le poguba za Avstrijo, zato išče prijateljstva z Magjari.

Turško. — Žuganje evropskih vlad z vojnim brodovjem je vendar pomagalo, danes ima izročiti se mesto Osinj Črnogorcem, kateri ga zasedejo s precej močnim krdelom. S tem je menda zatrt tudi glavni upor in moč albanske lige, čeravno bode Črnogorcem gotovo prestatí še marsikatero prasko, predno se tam stalno vtrdijo.

— Po pritisku evropskih vlad je bila Turčija skovala nekak reformni načrt za še ostale jej evropske dežele, a vlade so te dni skupno pismeno odgovorile, da ne morejo biti zadovoljne ž njim, dokler v Turčiji ne dobé vsi narodi in vse vere popolnoma enakih pravic. Turek namreč še zmiraj svoj Islam hoče postaviti za državno vero, kateri se morajo vse druge vere podvreči. Dokler Turčija ne bo spolnila vseh tirjatev zdaj zedinjenih evropskih oblasti, tudi vojaško brodovje, ki je pod angleškim nadpoveljstvom, menda ne bo odjadralo.

Listnica vredništva. Dopisi, ki jih nismo danes objavili, pridejo prihodnjič.

Žitna cena

v Ljubljani 4. septembra 1880.

Hektoliter: pšenice domače 8 gold. 94 kr. — banaška 10 gold. 27 kr. — turšice 6 gold. 20 kr. — soršice 8 gold. 50 kr. — rži 6 gold. 15 kr. — ječmena 5 gold. 39 kr. — prosa 5 gold. 39 kr. — ajde 5 gold. 71 kr. — ovsa 3 gold. 25 kr. — Krompir 3 gold. 3 kr. 100 kilogramov.